Árvízi krónika – kiállítás

2013/03/26 - 2013/07/13

[1]Több korabeli feljegyzésből azt is megtudhatjuk, hogy mit játszottak az árvíz előestéjén a nemrégen felavatott pesti Magyar Színházban, a későbbi Nemzetiben, hogy aztán másnaptól már a vízben álló Thália temploma is oltalmat nyújtson több száz menekültnek.

[1]Árvízi krónika – az 1838-as pest-budai jeges ár

175 éve, 1838 márciusában bekövetkezett az, amelyre Pest és Buda akkori lakói még rémálmukban sem gondoltak: a Csepel-szigeténél keletkezett hatalmas jégtorlasz miatt, a március 13-ról 14-re virradó éjjel, a visszaduzzasztott víz több méter magasan elöntötte a fővárost. Március 15-én éjjel 11 órakor az addig mért legmagasabb vízszinten, 929 cm-en tetőzött a Duna. A Belvárost átlag 203 cm, a Ferencvárost 260 cm, a Józsefvárost 216 cm, a Terézvárost 208 cm, a Lipótvárost 150 cm magas vízréteg borította, de volt olyan hely – a mai József körútnál – ahol 380 cm magasan állott a víz!

Barabás Miklós : A Derra-féle ház, vízfestmény. Székesfővárosi Történeti Múzeum.

[2]Pesten csak kisebb kiemelkedések maradtak vízmentesek. Ilyen volt a mai Erzsébet tér környéke is, ezért sokkolta az itt élőket a szárazon álló kétszintes Derra-ház összeomlása. A csatornákon feltörő és a talajon átszivárgó víz ugyanis még a stabilnak hitt kőházak alapjait is megroppantotta. Sokan menekültek az ár elől a házaik padlására vagy a háztetőkre, hogy aztán a vízbe omló épülettel együtt leljék halálukat, ha későn érkezett a segítség. Az árvízi katasztrófát sokan az akkor vezetett naplóikban, vagy később született visszaemlékezéseikben örökítették meg.

[3]Jelen kiállításunk gerincét ezek a memoárok adják, íróik a szemtanúk hitelességével idézik fel az eseményeket. Az akkori idők hősöket teremtek, az „árvízi hajós”, Wesselényi Miklós tetteit többek is felidézték. Beleolvashatunk a festő Barabás Miklós, vagy a színész Szilágyi Pál visszaemlékezésébe, de olvashatjuk a beteg Széchényi István szűkszavú naplójegyzeteit, vagy az épp börtönben raboskodó Kossuthnak szeretteihez írt sorait. Több korabeli feljegyzésből azt is megtudhatjuk, hogy mit játszottak az árvíz előestéjén a nemrégen felavatott pesti Magyar Színházban, a későbbi Nemzetiben, hogy aztán másnaptól már a vízben álló Thália temploma is oltalmat nyújtson több száz menekültnek. A kor „fotográfusai” metszeteken és litográfiákon örökítették meg, és a kőnyomatos sokszorosítási eljárás segítségével terjesztették szerte a birodalomban a látottakat.

Pest pusztulását talán reformkori nagy költőnk, *Vörösmarty Mihály* fogalmazta meg a legszebben és a legtömörebben:

PEST MART, 13. 1838.
Éjfél volt, szomorú mély csend, s a hajdani város
Mint egy kísértet, fölkele kínjaiból.
És hogy látta magát elképtelenítve magától
S feldúlt utcáin a zabolátlan özönt;
S annyi halált és annyi veszélyt s a századig élő
Inségnek kezeit művei hosszu során:
Megrendűlt fájdalmában s erejének aléltán
Lassu sohajtással a vad özönbe rogyott.

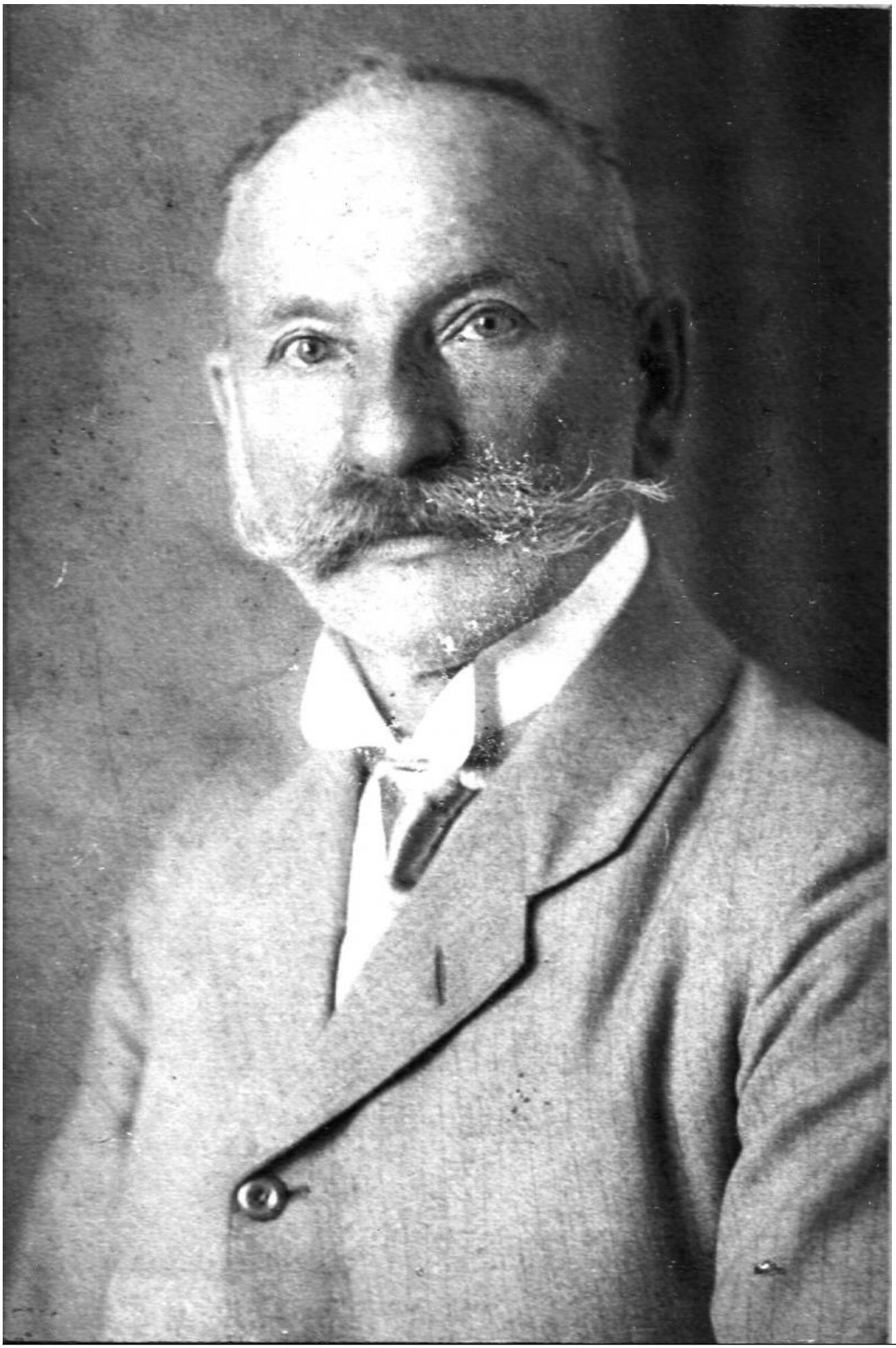

[4]

Minden vég magában hordoz egy új kezdetet. Kiállításunk sem lenne teljes, ha legalább egy tárlóban ne emlékeznénk meg az újjáépítésről. A pusztulás után Pest soha nem látott fejlődésnek indult és a századfordulóra már európai világvárosként tündökölt! A Duna megmutatta gyenge pontjait, és mérnök szakemberek dolgoztak azon, hogy a folyó szabályozásával és védművek kiépítésével biztonságossá tegyék a várost. Született egy nagyszerű álom is, amely ha megvalósul, most a Nagykörúton nemcsak Combinón, hanem ahogy a vizekhez szokott skandinávok nevezik „Canal Båtar”-on azaz Csatorna Csónakokon indulhatnának a turisták városnézésre.

Kétszáz éve, 1813-ban született Reitter Ferenc magyar mérnök, akinek alaposan kidolgozott tervei szerint körülbelül a mai Margit-híd pesti hídfőjénél a régi Duna-ág medrét felhasználva, egy árapasztó csatornát építettek volna ki, amely vész esetén az árvízvédelmet, nyugalmas időben a kereskedelmet szolgálta volna, ma pedig idegenforgalmi látványosságként emelné a város fényét. Bár a Fővárosi Közmunkák Tanácsa több éven keresztül behatóan foglalkozott a tervvel, végül pénzhiány miatt az mégsem valósulhatott meg.

Kiállításunk az épület VII. szintjén 2013. március 26-tól július 13-ig, keddtől szombatig, a könyvtár nyitvatartási idejében olvasóinknak ingyenesen, vendégeinknek 400 Ft-os belépőjegy ellenében látogatható.

[5] [6] [7] [8] [9]

2013/03/27 - 10:20

Forrás webcím: http://193.6.201.226/kiallitasok/arvizi-kronika-kiallitas

Hivatkozások:

[1] http://193.6.201.226/sites/default/files/Budapest_arviz_J_Hurlimann_1838.jpg
[2] http://193.6.201.226/sites/default/files/DerraHaz.jpg
[3] http://193.6.201.226/sites/default/files/Hollo_Wesselenyi.jpg
[4] http://193.6.201.226/sites/default/files/Reitter_Ferenc.jpeg
[5] http://193.6.201.226/sites/default/files/Arviz_01.jpg
[6] http://193.6.201.226/sites/default/files/Arviz_02.jpg
[7] http://193.6.201.226/sites/default/files/Arviz_03.jpg
[8] http://193.6.201.226/sites/default/files/Arviz_04.jpg
[9] http://193.6.201.226/sites/default/files/Arviz_05.jpg
[10] http://193.6.201.226/category/foszotar-es-pozicionalo/kiallitas-archivum-2013